

STARTEŠKI PLAN UPRAVLJANJA OTPADOM U VIŠKOM ARHIPELAGU

2015 - 2018

NOSITELJ PROJEKTA I PARTNERI:

SVIMA - udruga za razvoj organizacija civilnog društva i civilnih inicijativa

Grad Vis

Grad Komiža

Gradina d.o.o. Vis

Nautički centar Komiža d.o.o.

LAG „Škoji“

UVOD

Projekt „Građanski aktivizam za odgovorno upravljanje otpadom na otoku Visu“ financijski je podržao Fond za zaštitu okoliša i energetska učinkovitost u okviru provedenog natječaja za korištenje sredstava Fonda radi sufinanciranja projekata organizacija civilnog društva (udruga) u području zaštite okoliša i prirode. Nositelj projekta je udruga SVIMA, a partneri su LAG „Škoji“, Grad Komiža i Nautički centar Komiža d.o.o., Grad Vis i Gradina d.o.o. Vis.

Aktivnosti u projektu i primjenjena metodologija dale su istovremeno osnovnu strukturu za izradu strategije na tri razine: strateški ciljevi, operativni i akcijski plan. Također su omogućile nastavak, odnosno završetak procesa u obimu za koji se ključni dionici i lokalne samouprave kao nositelji strategije odluče.

Participativno strateško planiranje učinkovit je pristup koji vodi razvoju i podrazumijeva spremnost svih dionika na prepoznavanje problema, prepoznavanje postojanja prilike za promjenu, spremnost da se raspoloživi resursi stave u funkciju promjene, educiranost za aktivno sudjelovanje u kreiranju novih rješenja i njihovu provedbu u praksi.

Cilj procesa bio je doprinijeti razvoju društva uz poštivanje demokratskih procedura i uvođenje prakse participativnog planiranja zasnovanog na odgovornom upravljanju resursima i aktivnom sudjelovanju institucija, organizacija i građana, kao i konsenzusu svih ključnih dionika u zajednici. Zato na ovaj način definirane strategije dokazuju važnost projekata za koje se kasnije traže sredstva, a sami strateški dokument koji je po propisanoj proceduri usvojen od strane lokalne samouprave čini sastavni dio prateće dokumentacije uz projektne prijedloge.

Rezultat participativnog procesa planiranja je usuglašeni i u formatu standardizirani dokument. Na ovaj način strukturirani dokument omogućava također nadgledanje (monitoring) i procjenu uspješnosti (evaluaciju) provedbe strategije.

Proces izrade plana odvijao se kroz nekoliko aktivnosti kako slijedi:

- Edukacije o participativnim metodama planiranja za članove LAG-a „Škoji“ i predstavnike partnera u projektu uz primjenu metoda u analizi sadašnjosti i predlaganju budućih rješenja
- Polustrukturirani intervjui s predstavnicima ključnih dionika (17 dionika)
- Anketiranje građana na temu upravljanja otpadom u viškom arhipelagu (205 anketiranih građana)

Edukacije su se odvijale kroz interaktivne radionice. Metode su primijenjene na realnu situaciju u području gospodarenja otpadom u ovoj zajednici, a rezultati dobiveni od sudionika sastavni su dio Strateškog/Operativnog plana.

Metodologija se sastoji od 10 metodskih jedinica koje su primijenjene tijekom procesa planiranja i izrade zajedničkog plana gospodarenja otpadom u viškom arhipelagu:

1. metodska jedinica:

- Upoznavanje s procesom participativnog strateškog, operativnog i akcijskog planiranja
- Pregled koraka i metoda participativnog strateškog planiranja

2. metodska jedinica:

- Definiranje izjave o viziji (projekcija budućnosti za 3-5 godina)
- Definiranje izjave o misiji socijalnih dionika (uloge i odgovornosti)
- Dogovaranje sustava vrijednosti i ponašanja kao važnog dijela poslovne kulture i identiteta svakog dionika, vrijednosti koje će zagovarati u zajednici

3. metodska jedinica:

- SWOT analiza u odnosu na područje planiranja (analiza snaga i slabosti, analiza prilika i neprilika u širem okruženju)

- PESTEL analiza (analiza političke, gospodarske, socijalne, tehnološke, ekološke i zakonodavne situacije)- napomena – ekološko se odnosi također na analizu kvalitete odnosa u zajednici kao važnog dijela više ili manje zdravog životnog okoliša)
4. metodska jedinica:
 - Analiza i procjena dosadašnjih i sadašnjih strategija, programa, projekata i usluga u području gospodarenja otpadom u zajednici – nalazi i preporuke
 5. metodska jedinica:
 - Analiza socijalnih dionika u zajednici, procjena kvalitete odnosa i njihova uloga u gospodarenju otpadom i održivom razvoju zajednice – procjena socijalnog kapitala – nalazi i preporuke za suradnju i partnerstva u provedbi strateških odluka i akcija
 6. metodska jedinica:
 - Revizija SWOT analize i odabir četiri glavne komponente u redefiniranoj SWOT analizi
 7. metodska jedinica:
 - Tabela križanja i procjene relacija: područja akcije, obrane, odluka i kontrole štete u kojima se definiraju ona ključna pitanja, kojima će se Strategija baviti
 8. metodska jedinica:
 - Definiranje ključnih pitanja i odgovora važnih za područje planiranja
 - Izrada pregleda ključnih pitanja
 - Uloga ključnih pitanja u donošenju strateških i operativnih odluka
 9. metodska jedinica:
 - Definiranje strateških pravaca, ciljeva i akcija
 - Definiranje pokazatelja za mjerenje ostvarenja operativnih rezultata u gospodarenju otpadom na Visu
 10. metodska jedinica
 - Nadgledanje (Monitoring)
 - Procjena uspješnosti (Evaluacija)
 - Proces provedbe Strategije

U širem kontekstu, ovakav metodološki pristup za svrhu ima:

- preuzimanje građanske odgovornosti u procesima donošenja odluka, distribucije sredstava i održivog razvoja
- objektivno sagledavanje sadašnjosti i budućnosti
- realno planiranje u odnosu na raspoložive resurse subjekta planiranja
- izgradnju kapaciteta socijalnih dionika za praksu dogovaranja i odlučivanja konsenzusom
- preuzimanje odgovornosti za provedbu dogovorenog
- prepoznavanje zajedničkog interesa šireg kruga socijalnih dionika pri dogovaranju pravaca djelovanja
- primjenu usvojenih metoda planiranja u svakodnevnom radu
- razvoj individualnih i institucijskih kapaciteta
- mogućnost da se socijalni dionici međusobno bolje upoznaju i prevladaju prepreke u međusobnoj komunikaciji i suradnji
- kreativnost u radu i poboljšanje kvalitete rada.

Isti metodološki pristup prilagođeno je primijenjen kroz polustrukturirani intervju i pitanja u anketi. Ukupni rezultat sadržan je u ovom dokumentu i predstavlja dodatni uvid u probleme upravljanja otpadom na ovom području, kao i doprinos postojećim i novim lokalnim planovima te ekspertizama u uspostavljanju odgovornog odlaganja otpada i postavljanju potrebne infrastrukture koja će odgovoriti zahtjevima očuvanja zdravog životnog okoliša u viškom arhipelagu.

Kako kroz sami projekt, tako i kroz ovaj proces nisu uključeni nalazi stručnih analiza po pojedinim pitanjima (prostorni planovi, procjena utjecaja na okoliš, analiza otpadnog materijala i slično). To svakako ne umanjuje dobivene rezultate, jer oni predstavljaju stavove građana, institucija i organizacija, oslikavaju razinu informiranosti i njihova mišljenja o mogućim rješenjima. U svakom slučaju predstavljaju dio realiteta s kojim treba računati pri budućim ekspertizama i pri donošenju infrastrukturnih rješenja za upavljanje otpadom, kako bi takva ulaganja dala željene efekte.

1. KLJUČNE INFORMACIJE

Vlada Republike Hrvatske je na temelju članka 9. stavka 4. Zakona o otpadu («Narodne novine», br. 178/2004 i 111/2006), na sjednici održanoj 19. srpnja 2007. godine donijela PLAN GOSPODARENJA OTPADOM U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA RAZDOBLJE 2007. – 2015. GODINE. U članku 5. PLAN ORGANIZACIJE SUSTAVA GOSPODARENJA OTPADOM REPUBLIKE HRVATSKE, između ostalog, navedeno je: „Na osnovi analize stanja, problema koji su vidljivi iz analiza stanja i uzroka sadašnjem stanju u gospodarenju otpadom, županije i MZOPUG predlažu Plan za razdoblje 2007. – 2015. provedbom i kontrolom će se nastojati uspostaviti samoodrživi sustav. Strategija uređuje gospodarenje različitim vrstama otpada na teritoriju RH, od njegova nastanka do konačnog zbrinjavanja, s osnovnim ciljem uspostave cjelovitog sustava gospodarenja otpadom koji će biti organiziran u skladu s postojećim europskim zahtjevima i standardima.

Ciljevi cjelovitog sustava gospodarenja otpadom su, u najvećoj mogućoj mjeri:

- smanjivanje količina otpada koji nastaje;
- smanjivanje količina otpada koji se odlaže na odlagališta tijekom primarnog odvajanja korisnog otpada;
- smanjivanje udjela biorazgradivog otpada u odloženom komunalnom otpadu;
- smanjivanje negativnog utjecaja odloženog otpada na okoliš, klimu i ljudsko zdravlje;
- gospodarenje proizvedenim otpadom na principima održivog razvoja;
- energetske iskorištavanje otpada za proizvodnju energije.

Sustav gospodarenja otpadom u RH organizirat će se kao integralna cjelina svih subjekata u sustavu na nacionalnoj, regionalnoj i lokalnoj razini.“

Na temelju članka 17. stavka 4., a u vezi s člankom 174. i člankom 181. stavkom 1. Zakona o održivom gospodarenju otpadom («Narodne novine», broj 94/2013), Vlada Republike Hrvatske je na sjednici održanoj 23. travnja 2015. godine donijela IZMJENE PLANA GOSPODARENJA OTPADOM U REPUBLICI HRVATSKOJ ZA RAZDOBLJE 2007. – 2015. GODINE. Između ostalog navedeno je:

„Osnovni ciljevi u izradi regionalnog koncepta bili su racionalno korištenje prostora kao ograničenog resursa i smanjivanja troškova zbrinjavanja otpada. Regionalni koncept zbrinjavanja otpada je također djelomično preuzet iz županijskih planova gospodarenja, jer su pojedine županije već prepoznale prednosti međusobnog udruživanja u regiju s jednim zajedničkim CGO-om.....Preostale četiri županije Šibensko-kninska, Istarska, Splitsko-dalmatinska, Dubrovačko-neretvanska zadržat će županijski koncept izgradnjom jednog centra u svakoj od navedenih županija.“

GOSPODARENJE OTPADOM NA OTOCIMA I U MORSKIM LUKAMA

Iako je RH otočna zemlja ovim planom nisu posebno obrađeni otoci i priobalje jer je sustav gospodarenja na otocima i priobalju obuhvaćen svim postojećim zakonskim i podzakonskim aktima na području gospodarenja otpadom. Sustav gospodarenja otpadom na otocima proizlazi iz Uredbe o uređenju i zaštiti zaštićenog obalnog područja mora (NN 128/04) i Strategije.

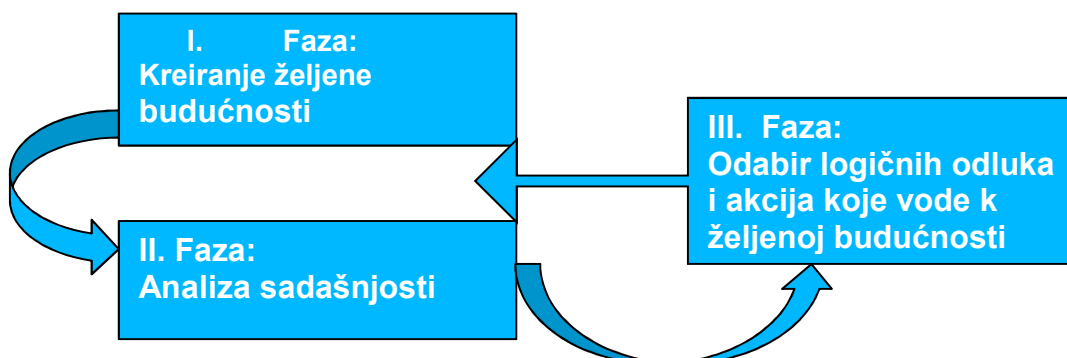
Gospodarenje otpadom u morskim lukama definirano je Pravilnikom o uvjetima i načinu održavanja reda u lukama i na drugim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora Republike Hrvatske (NN 90/05). Kapetanija je odgovorna za obavljanje nadzora nad provođenjem reda u lukama i na drugim dijelovima unutarnjih morskih voda i teritorijalnog mora, osobito za održavanje čistoće obala i mora od onečišćavanja s pomorskih objekata. Tijelo koje upravlja lukom dužno je čistiti luku od otpadaka koji ugrožavaju sigurnost plovidbe i onečišćuju more i odgovorno je za organizaciju sustava gospodarenja u morskim lukama. Tijelo koje upravlja lukom mora osigurati lučke prihvatne uređaje za otpad. Pravilnikom je propisana procedura za prijavljivanje i prihvata otpada s plovni objekata i ostataka tereta. Sve luke otvorene za javni promet i luke posebne namjene moraju izraditi i primijeniti plan za prihvata i rukovanje otpadom i ostacima tereta koji može biti izrađen i na regionalnoj razini.

Provedba navedenog pravilnika obuhvaća i odredbe MARPOL 73/78 Konvencije.

Troškovi prihvata otpada u lukama, uključujući obradu i odlaganje otpada, podmiruju se na odgovarajući način iz naknada za korištenje prihvatnih uređaja.

2. REZULTATI PARTICIPATIVNOG PROCESA PLANIRANJA

Prikaz rezultata dobivenih primjenom participativnih metoda na radionicama, obradom anketa i polustrukturiranih intervjua slijedi logične faze procesa planiranja, kako prikazuje grafikon:

I. KREIRANJE ŽELJENE BUDUĆNOSTI

Na osnovi izjava sudionika u procesu planiranja definirana je vizija viškog arhipelaga iz perspektive uređenog sustava upravljanja otpadom i utjecaja na zajednicu:

VIZIJA VIŠKOG ARHIPELAGA

Viški arhipelag predstavlja zdrav životni okoliš podržan uspostavljenim sustavom odgovornog upravljanja otpadom, od selektivnog prikupljanja i odlaganja do stavljanja u gospodarsku funkciju na načelima održivog razvoja, s ciljem očuvanja prirodnih i razvoja ljudskih resursa na otocima.

MISIJA DIONIKA

Za ostvarenje vizije definirane su uloge (misije) nekih od ključnih dionika u zajednici:

Jedinice lokalne samouprave Vis i Komiža (JLS)- zajednički - osigurati zbrinjavanje otpada u skladu s zakonom, nacionalnom strategijom, EU standardima, lokalnom strategijom održivog razvoja i prostornim planom kroz zajednički uspostavljen sustav preuzimanja i odlaganja otpada, osiguranje infrastrukture i angažiranje komunalnog redara tijekom cijele godine, a .u partnerstvu s drugim dionicima u prikupljanju potrebnih sredstava i uspostavljanju zaokruženog sustava koji će pokrivati cijeli viški arhipelag (otok Vis i pripadajuće otočiće).

LAG „Škoji“ – raditi na kreiranju i provedbi programa ruralnog razvoja uključujući povezivanje dionika iz sva tri sektora u primjeni načela održivog razvoja, promoviranju i iniciranju akcija u lokalnoj zajednici, informiranju dionika o mogućnostima razvoja kroz operativne planove i korištenje EU fondova i programa.

Organizacije civilnog društva (OCD) – provoditi edukacije, akcije u zajednici, kampanje, poticati na građanski aktivizam, volonterstvo i uključivanje mladih, promovirati i pokretati socijalno poduzetništvo, razvijati suradnju s drugim dionicima i sudjelovati u procesima odlučivanja važnim za kvalitetu života u zajednici.

OPG – predstavljati primjere dobre prakse u premakulturi, poticati na udruživanje na rješavanju problema u upravljanja otpadom praksi, partnerstvo i suradnju u edukacijama, motivirati fizičke osobe (kućanstava) na selektivno odlaganje otpada odgovorno ponašanje građana na javnim prostorima.

Dogovoren je sustav vrijednosti i definirana su ponašanja koja će doprinijeti postizanju postavljenih ciljeva u viziji, kako slijedi:

VRIJEDNOST	PONAŠANJE
Odgovornost	Primjenjivati dogovorene standarde, norme i zakone, obavljati preuzete zadatke i preuzimati posljedice svog ponašanja, ekonomično i efektivno upravljati resursima, čuvati i razvijati potencijale zajednice,
Posvećenost	Sve svoje resurse usmjeravati na izvršenje zadataka i postizanje postavljenih ciljeva
Dosljednost	Zagovarati dogovoreni sustav vrijednosti i primjenjivati dogovorena ponašanja na sve i u svakoj situaciji
Uvažavanje	Prihvaćati različitost i pravo na sudjelovanje u procesima odlučivanja o pitanjima važnim za zajednicu, raditi na ostvarivanju ljudskih prava na podržavajući i zdrav životni okoliš, doprinositi kvaliteti života svakog pojedinca
Transparentnost	Osigurati javnost u radu i djelovanju, dostupnost informacija od značaja za građane, pravovremeno informirati i uključivati zajednicu u razvojne procese
Znanje	Učiti i razmjenjivati znanja, podržavati osobni i profesionalni razvoj, promovirati cjeloživotno učenje, upoznavati dobre prakse

II. ANALIZA SADAŠNOSTI

Pregled analize sadašnjeg stanja u upravljanju otpadom u viškom arhipelagu zasniva se na rezultatima dobivenim od sudionika edukacije, ankete i polustukturiranog intervjua. Rezultati ove tri skupine se bitno ne razlikuju, ni u analizi sadašnjeg stanja ni u prijedlozima za poboljšanje.

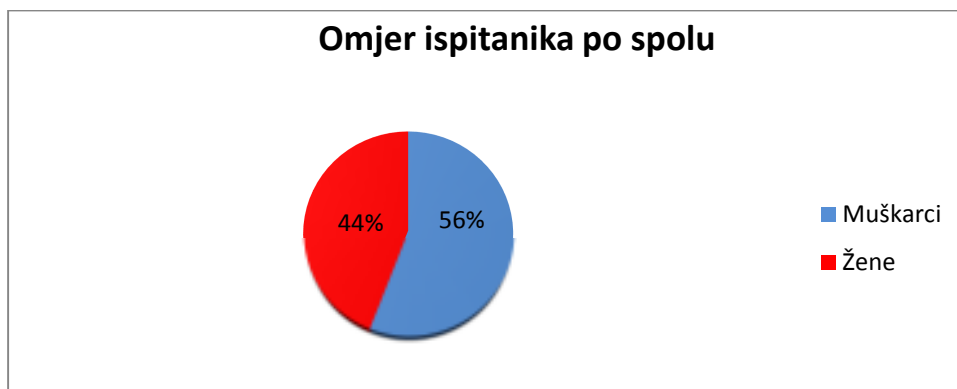
Grad Vis i Grad Komiža imaju ili su u procesu donošenja različitih razvojnih planova, uglavnom svaka od lokalnih zajednica pojedinačno (dostupno na web stranicama ovih gradova). Sudionici smatraju da nema javnog upravljanja i informiranja građana, a nema ni povezanosti među zajednicama u donošenju odluka koje su od utjecaja na viški arhipelag koji predstavlja jedinstvenu životnu zajednicu. Nije zatvoren krug zbrinjavanja otpada, već se postojeći planovi realiziraju djelimično. Tako se počelo od podjele kontejnera. Kod građana nema dovoljno znanja kako selektirati otpad i što se gdje baca. Odlagališta po otoku (otpad kod Komiže i na putu do bunkera; pobacano željezo i automobilske olupine na kopnu i u moru; otpad u poljoprivredi, ribarstvu i ugostiteljstvu; manje vidljiva kućna odlagališta u otočnoj makiji) između ostalih šteta, svakako ne doprinose važnoj gospodarskoj djelatnosti – turizmu („Turisti se čude.“). Povremeno organizirane akcije u zajednici ne daju željene rezultate, jer se ne uključuje veći broj građana. Jedan od razloga je da nisu dobro organizirane.

Slijedi nekoliko fotografija snimljenih na otoku Visu i Palagruži:

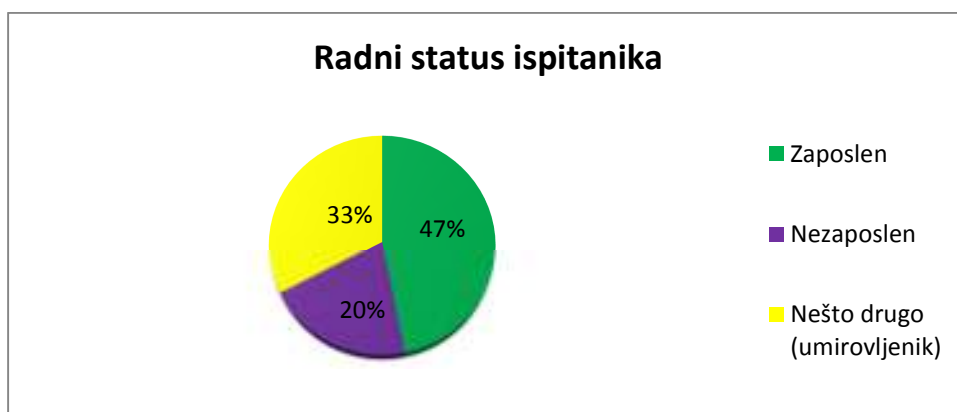
a) REZULTATI ANKETE

U anketi je sudjelovalo 205 ispitanika. Njihova prosječna starost je 44 godine. U grfu 1 vidljiv je omjer između muških i ženskih ispitanika koji su sudjelovali u anketi.

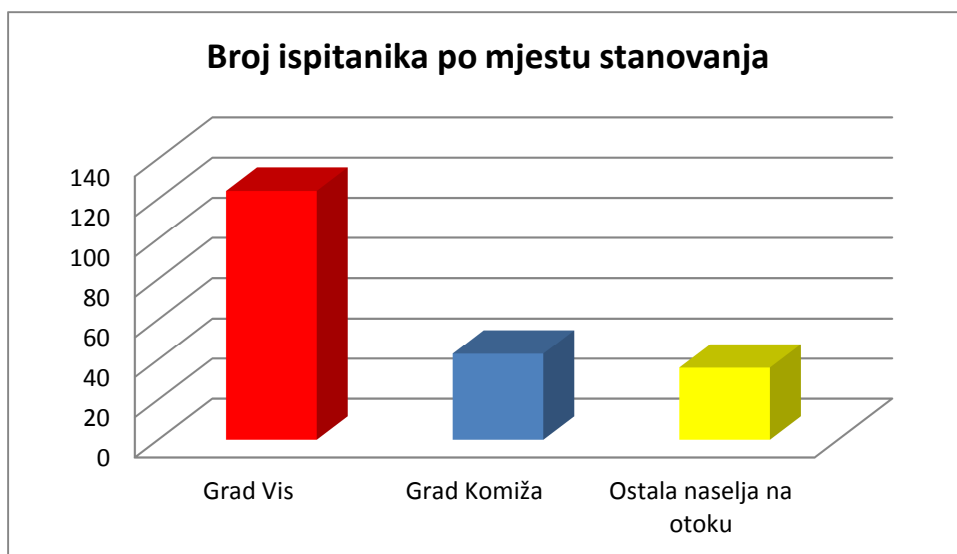

Graf 1. Prikaz omjera muških i ženskih ispitanika

Također, osnovne informacije o anketiranim osobama su njihov radni status (graf 2) i mjesto stanovanja (graf 3).

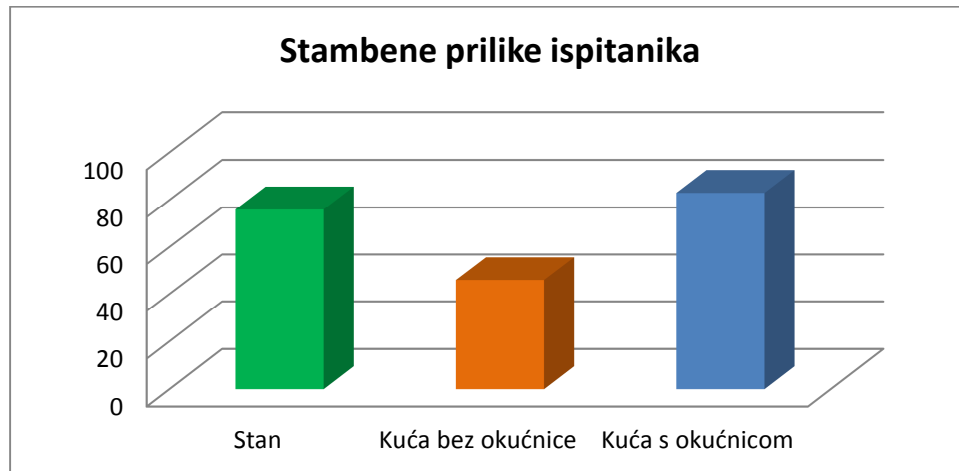

Graf 2. Radni status ispitanika

Graf 3. Prikaz naseljenosti ispitanika na otoku

Prosječan broj članova kućanstva na 205 ispitanika je 3 člana po kućanstvu. Sljedeći graf prikazuje stambene prilike u kojima anketirane osobe žive.

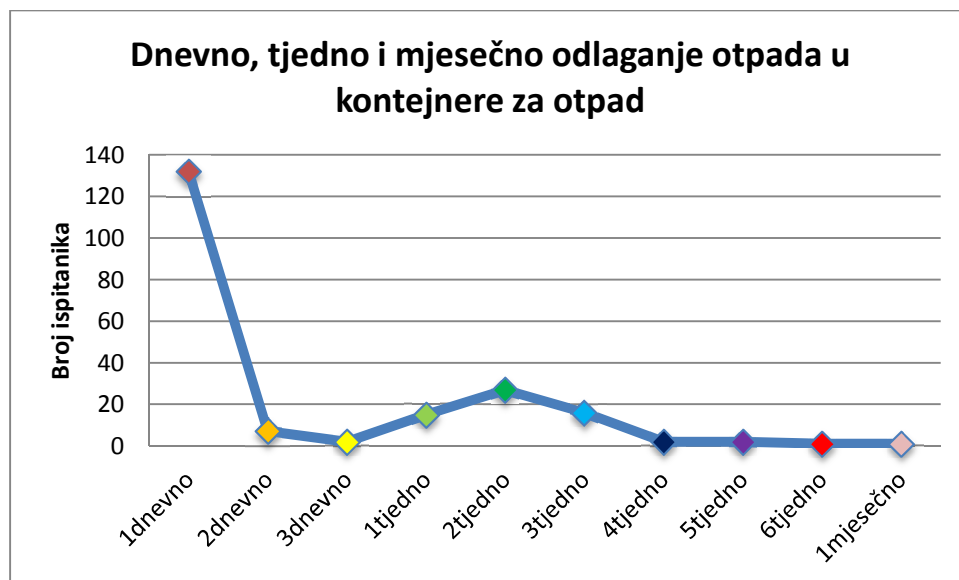

Graf 4. Prikaz stambenih prilika ispitanika

Veći broj ispitanika stanuje u kući s okućnicom, što znači da postoje i veće mogućnosti za odlaganje (postavljanje) manjih kućnih kontejnera za razvrstani otpad.

Kada se radi o mogućnostima odlaganja otpada, po izjavama ispitanika, prosječna udaljenost kontejnera od kućanstva ispitanika je 103,48 m. U naseljima je ova udaljenost manja, dok je u unutrašnjosti otoka veća.

Na pitanje koliko često kućanstvo odlaže otpad u kontejnere, dobivena je sljedeća dinamika.

Graf 5.

Može se zaključiti da najveći broj kućanstava dnevno najmanje jedan put odlaže otpad. Jedan manji broj to čini i dva puta dnevno, najčešće u vrijeme turističke sezone. Prema odgovorima ispitanika, potreba za odlaganjem u istoj se mjeri ne odnosi na sve vrste otpada.

Na pitanje o razvrstavanju otpada u kućanstvo, dobiveno je sljedeće:

Graf 6.

Postoji dio kućanstava koja razvrstavaju otpad. Međutim, iz drugih odgovora u anketi, dobiva se informacija da je nemotivirajuće što se, nakon razvrstavanja otpada u kućanstvu, kod odvožnje otpad prikuplja u jedan kamion i prethodno razvrstavanje nije malo svrhu: "Sav otpad odlazi na isto mjesto – odlagalište".

Jedan dio građana također nije upućen u načine razvrstavanja i znanje je samo na razini informacije. Najčešće su upoznati s potrebom i načinom razvrstavanja plastike i papira.

Graf 7.

Za unutrašnjost otoka, gdje se stanovništvo bavi poljoprivredom, važnim je bilo saznati u kojoj mjeri postoje znanja kako pravilno upravljati organskim, ali i neorganskim otpadom u procesu poljoprivredne proizvodnje. Dobiveni podaci odnose se na samoprocjenu znanja i informiranosti, ali ne pokazuju stvarna znanja. Za pretpostaviti je da je samoprocjena o vastitom znanju veća od stvarnog stanja. Tim više što je najčešća asocijacija o otpadu u poljoprivredi na organski otpad i manje se razmišlja o kemijskim sredstvima, njihovoj ambalaži i strojevima koji se koriste u poljoprivrednoj proizvodnji.

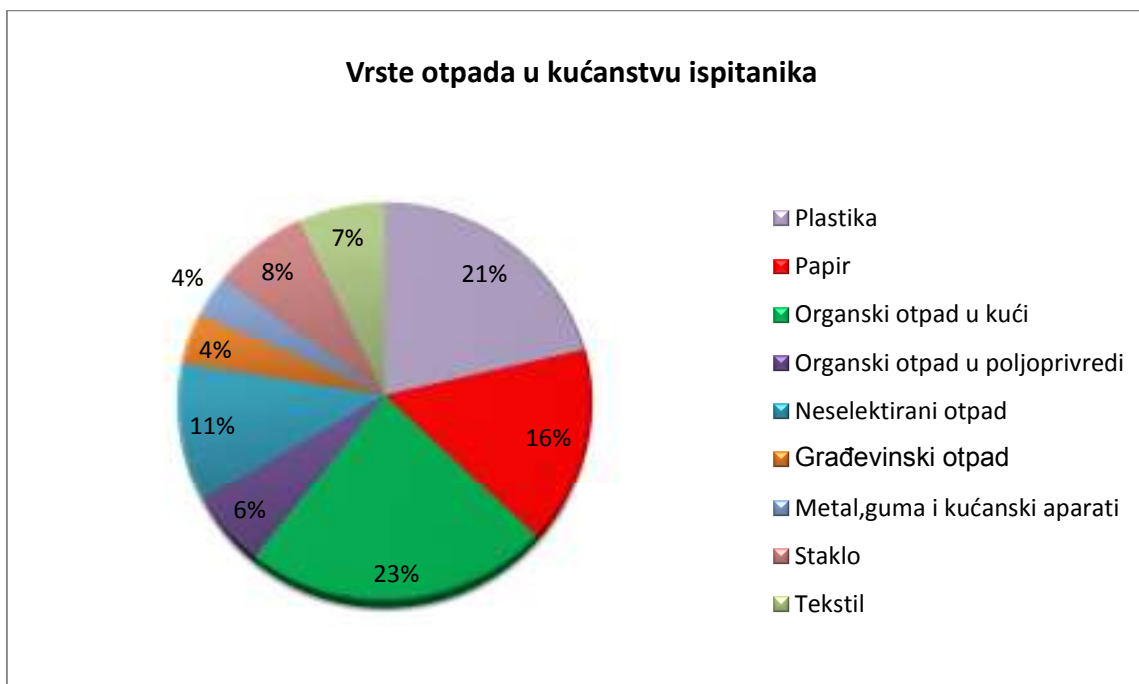
Graf 8.

Na pitanje što građani misle da bi bilo praktičnije i podržavajuće za razvrstavanje otpada u kućanstvu, dobiveno je sljedeće:

Graf 9.

Manji dio građana se odlučio na razgradive vreće, a veći broj se odlučuje za kontejnere i kante za razvrstavanje. Ispitivanje razloga za ove stavove nije obuhvaćeno anketom. Za prepostaviti je da bi i jedno i drugo rješenje imalo svoje razloge, ali i lokacije gdje ih koristiti, što može biti predmetom analize i procjene pri organiziranju prikupljanja otpada iz kućanstava. Od utjecaja na način prikupljanja i odlaganja svakako je i vrsta otpada. Plastika svakako može biti odlaganja u razgradivim vrećama, dok odlaganje organskog otpada iz kućanstava (hrana) treba biti zaštićena od životinja lualica (mačke i psi) kakao ne bi došlo do rasipanja. Koji načini će se sve koristiti, od važnosti su i podatci koji slijede o strukturi optada u kućanstvima.

Graf 10.

Iz dobivenih podataka vidi se da je najveći dio otpada u kućanstvima moguće razvrstavati i odvojeno prikupljati. Također, radi se o otpadu (plastika, papir, staklo, tekstil) koji je moguće reciklirati i predstavlja sekundarnu sirovinu. Budući da je većina ispitanika iz gradskih naselja, u ovoj skupini ispitanika dobiven je manji udio organskog otpada u poljoprivredi i on je svakako viši u seoskim naseljima. S druge strane, organski otpad u kućanstvima u gradovima, posebno obrađena hrana, predstavlja otpad koji može predstavljati problem za odlaganje, naročito u ljetnim mjesecima. Ovaj problem se može vezati i za ugostiteljstvo.

Na pitanje o problemima u odlaganju otpada ispitanici su najčešćim naveli:

Prostor u kućanstvu za odlaganje razvrstanog otpada - previše prostora zauzima u kućanstvu; posebno plastika zauzima puno prostora i nema se gdje s razdvojenim otpadom.

Kontejneri i kante - nedovoljno je zasebnih kontejnera za odlaganje razvrstanog otpada; u turističkoj sezoni kontejneri su pretrpani i prljavi; nedovoljno ima kontejnera i kanti, za neka naselja su na većoj udaljenosti; nedovoljno je kompostera.

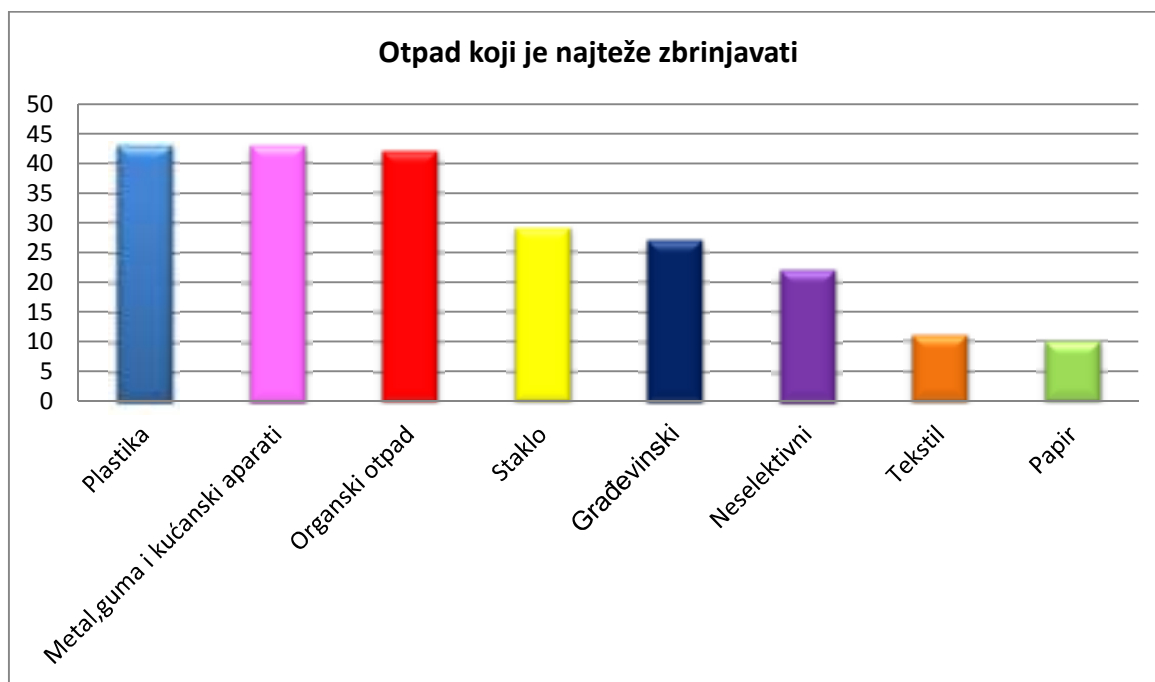
Odvoz otpada - neredovan odvoz kontejnera i nedovoljno česta odvoznja otpada; razvrstani otpad se ponovno pomiješa pri odvozu; mali otoci za odlaganje, malo mjesta za odlaganje ulja i maziva; plaćanje odvoza bez obzira na količinu otpada koju kućanstvo odlaže, tako da oni koji odlažu manje smatraju da plaćaju i za druge.

Odlagališta - nerazdvajanje smeća i odlaganje krupnog otpada; nema prihvata glomaznog otpada i nema prihvata kućanskih aparata; nemogućnost skladištenja i odlaganja kod građevinskih radova, neadekvatno odlaganje stakla, neadekvatno zbrinjavanje glavnog otpada; neuređeno odlagalište, nema odlagališta za razvrstani otpad.

Ponašanje građana – izvor je dijela problema zbog neznanja gdje sa pojedinim opadom; manjak je ljudske svijesti o štetnosti zagađenja; nebriga i needuciranost ukućana; neshvaćanje odgovornosti za uređenje okućnice; zagađivanje javnih prostora („PVC vrećice i hrpa plastike“).

Kako je vidljivo iz prethodnog grafa, nerazvrstanog je otpada 11% i uz dobro upravljanje ne bi predstavljao veći problem. Metal, guma i kućanski aparati zastupljeni su 4%, kao i građevinski otpad. Problem predstavlja što bez odgovarajućeg odlaganja i zbrinjavanja upravo, pored plastike, predstavljaju najvidljiviji otpad na divljim deponijama i u moru.

Na potrebu dobro organiziranog upravljanja otpadom i dobro uspostavljenom pratećom infrastrukturom, ukazuju podaci dobiveni od građana o poteškoćama koje prepoznaju u zbrinjavanju po pojedinim vrstama otpada.

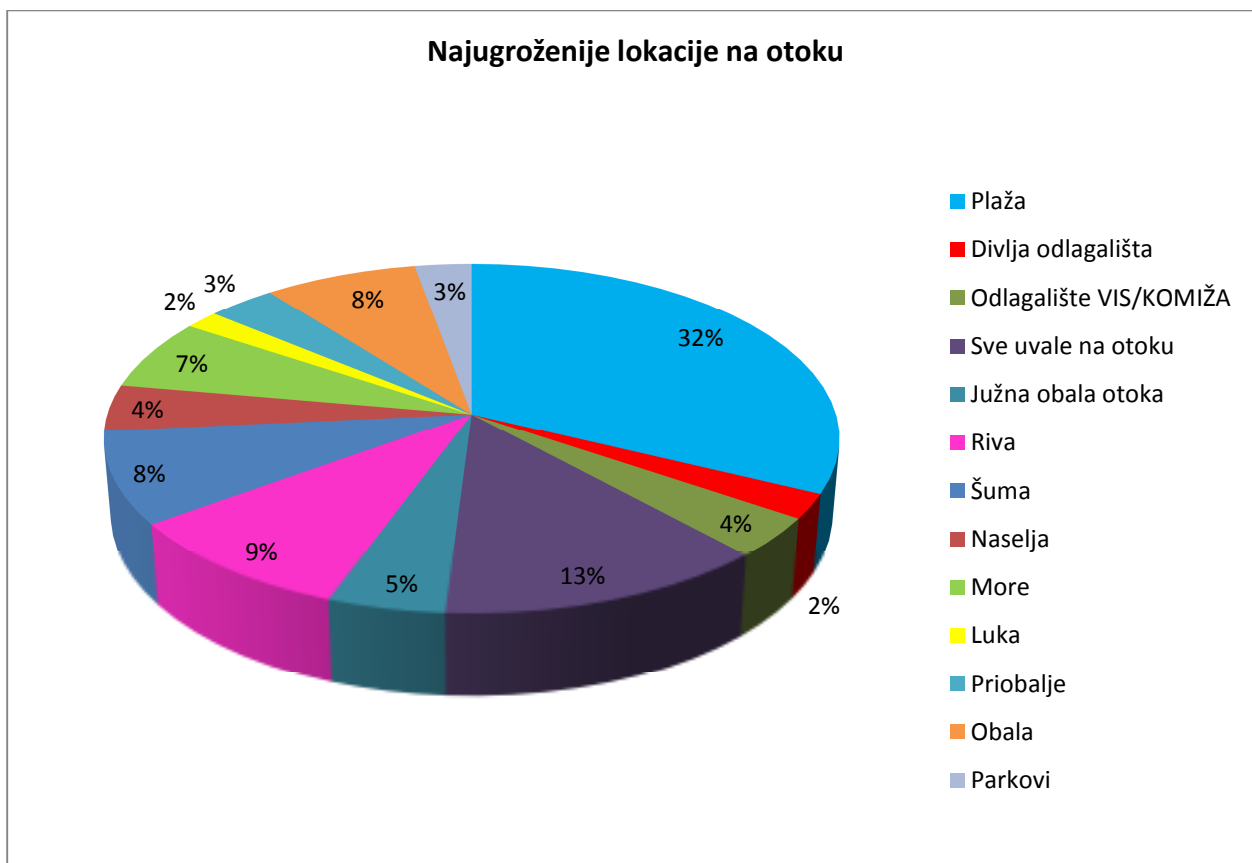

Graf 11.

Kao razloge ispitanici su naveli: nemaju gdje baciti (adekvatne kontejnere), prijevoz, glomazni su – zauzimaju puno prostora i potreban je organizirani prijevoz, nedostatak „humusišta“, dislociranost odlagališta, zbog spaljivanja i količine glomaznog otpada . Organski otpad je neugodnog mirisa, slabo ga se odvozi izvan sezone.

Na pitanje: „Što po Vašem mišljenju zagađuje prostore otoka Visa i viškog arhipelaga?“ dobiveni su sljedeći odgovori: najveći zagađivači su sama odlagališta, divlja odlagališta; divlji deponiji u blizini morske obale, plastične vreće- gomile PVC vrećica i boca kojima se zagađuje more, naplavine (opad koji donosi more) i puno smeća iz mora koje nitko ne prikuplja, kanalizacija u uvali; automobili; loša pozicija kontejnera, odlaganje cjelokupnog smeća na istom mjestu, bez mogućnosti razvrstavanja i recikliranja.

Slijedi procjena ispitanika o ugroženosti pojedinih lokacija na otoku Visu:

Graf 12.

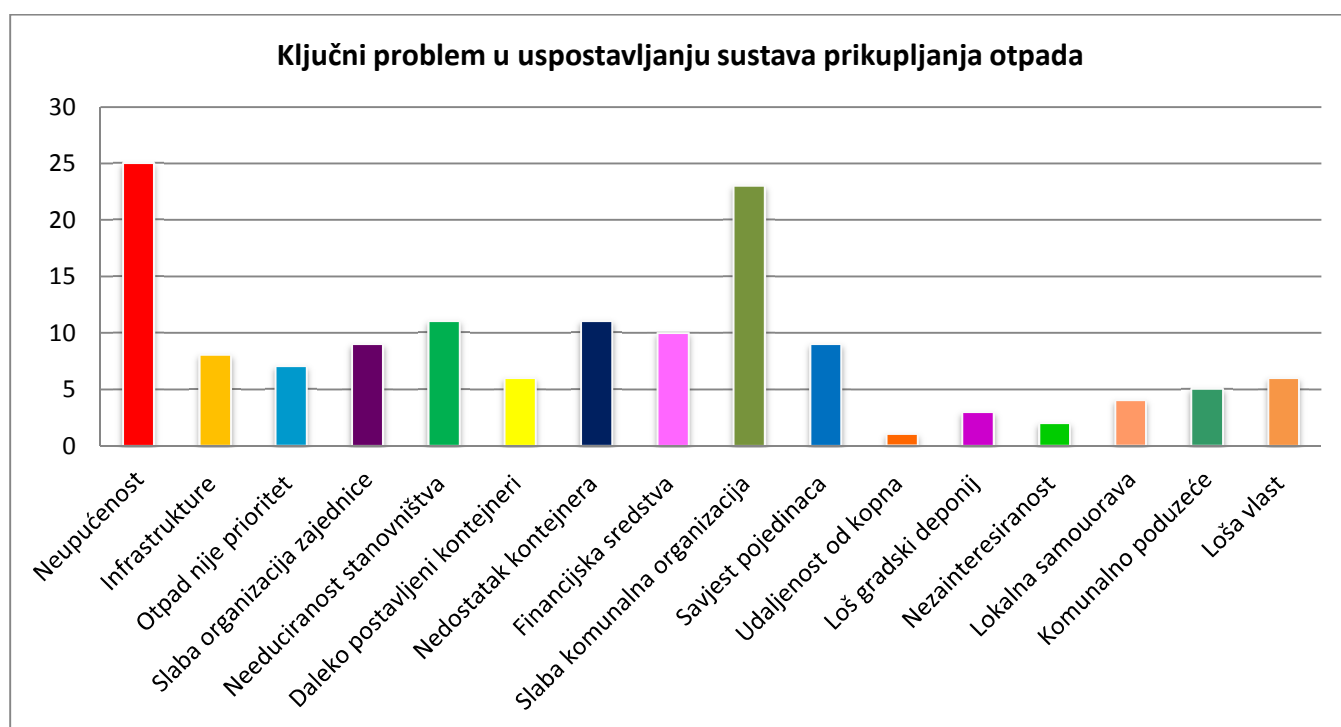
Graf 13.

Najneodgovornijim odlagateljima sitnog otpada, posebno na javnim površinama, ispitanici smatraju samo lokno stanovništvo u više uloga i iz više razloga: neznanje i nesvjesnost problema otpada,

nebriga ribara i lokalnog stanovništva, nedostatak kulture i bacanje smeća po ulici i u more, , građevinari koji odlažu šutu na mjesta koja nisu predviđena za to u ljetnim mjesecima, psi i mačke lutalice o kojima se ne vodi briga, kao i vlasnici pasa i mačaka. Sljedeći su lokalni dionici u čijoj je odgovornosti uspostavljanje i provedba sustava upravljanja otpadom.

Posebnu skupinu čine oni koji dolaze na otok i ne ponašaju se odgovorno: jedriličari i nautičari (bacanje smeća u more), turisti i kupaći.

Ispitanici su zamoljeni da navedu što smatraju ključnim problemima u uspostavljanju sustava odgovornog upravljanja otpadom. Slijedi prikaz dobivenih rezultata:

Graf 14.

Analizirajući navode ključne probleme u sustavu uspostavljanja odgovornog upravljanja otpadom u viškom arhipelagu, može se zaključiti da postoji uzročno posljedična veza između navodenog. Najveći broj navoda ukazuje da ključne probleme predstavljaju:

- **ljudski resursi:** neupućenost koja proizlazi iz needuciranosti, a iz čega slijedi neprepoznavanje otpada kao prioriteta, slaba organiziranost zajednice, nesavjesno ponašanje ponašanje pojedinaca, nezainteresiranost, a onda i neodgovarajuće ponašanje komunalnih poduzeća i loše upravljanje; to dijelom utječe i na sljedeće probleme u infrastrukturi.
- **nedostatak infrastrukture:** udaljenost i nedostatan broj kontejnera, udaljenost pojedinih lokacija koje su izložene zagađenju (otočići u arhipelagu), loš gradski deponij.
- **nedostatak sredstava:** dijelom utječe na kvalitetu infrastrukture, a s druge strane nedovoljno dobro planirana infrastruktura ne može osigurati potrebna sredstva za funkcioniranje. Također, nedostaci u ljudskim resursima za posljedicu imaju i nemogućnost osiguravanja financijskih sredstava iz različitih izvora (lokalnog proračuna i EU fondova).

Preporuke ključnim dinicima koje su naveli ispitanici:

Potrebna je edukacija cijelog stanovništva i konačno shvaćanje da se zaštitom okolišta može znatno zaraditi. Organizirati prikupljanje papira, kao i prihod od dobivenog kao nagradu pokloniti potrebitima. Malo se razvrstava, a i ono što se razvrstava završi na istom deponiju. „Potrebno je napraviti stacionar i reciklažu otpada. Slabo su ljudi upoznati što se sve može s otpadom i koristi koju mogu imati od svega toga“. Neke od izjava: „Sramota da se vodi računa samo o gradu. Vlast ne mari za sela. Kontejnere treba maknuti dalje od stambenih objekata, jer šire neugodne mirise, pogotovo ljeti“. I još: „Imamo blago koje ne cjenimo.“; „Trebalo poći od sebe i više cijeliti ono što smo dobili u nasljeđe. Potrebno je napraviti jasnu sliku zbrinjavanja otpada u kojoj slici bi svi imali korist i materijalnu i duhovnu.“

Jedinicama lokalne samouprave (JLS)- Grad Vis i Grad Komiža – preporučeno je da ispune očekivanja i planove, da realizacija bude u skladu s obećanim; više sudjelovanja u životu zajednice i događanjima, da se zajednički dogovore o odgovornom upravljanju otpadom i da budu primjer drugima; uređenje 1 sabirnog centra i zajedničko razvrstavanje otpada; uređenje gradskih deponija, izgradnja većeg broja podzemnih kontejnera, sanacija odlagališta; informiranje i edukacije građana, organiziranje javnih tribina; U dogovoru s komunalnim poduzećima, postaviti kante za smeće na sve plaže, postaviti posebne kante za odlaganje izmeta kućnih ljubimaca; više komunalnih redara sa većim ovlastima - zapošljavanje osoblja za čišćenje plaža, održavanje javnih parkova, kažnjavanje prekršitelja - komunalni redar ne smije biti stacioniran, on mora svakodnevno obilaziti svoju zonu odgovornosti i upozoravati građane na probleme osobito u ljetnim mjesecima; izdavanje više financijskih sredstava i zajedničko korištenje EU fondova.

Nautički Centar Komiža - više sudjelovanja u odgovornom upravljanju otpadom; voditi brigu o turistima da razvrstavaju, odrediti pravila, informirati i kažnjavati turiste; čišćenje plaža; uređenje lokalnih odlagališta; osigurati brodicu za prikupljanje otpada po moru i otočićima; optimizacija poslovanja i osiguravanje potrebnog financiranja.

Gradina Vis (komunalno poduzeće) - češće prikupljanje otpada, posebno ljeti; češće pražnjenje kontejnera i postavljanje kontejnera koji se otvaraju bez dodira rukom; više sudjelovanja i odgovorno upravljanje otpadom; više radne discipline; veći broj radnika pogotovo za vrijeme sezone; dionik koji treba biti najviše odgovoran; uvesti kompostiranje, podržati razvrstavanje i reciklažu.

Turistička zajednica - više sudjelovanja u uspostavljanju susatava odgovornog upravljanja otpadom; informirati i upozoravati turiste, letci za građane i goste o odgovornom upravljanju otpadom- “educirani ljudi bi sigurno propisno odlagali otpad“; organiziranje akcija čišćenja; promidžba; nagrade za lijepe okućnice; edukacija tursitičkih djelatnika.

Poljoprivrednici - Skupljati organski otpad od kućanstva; educirati se; više sudjelovanja u procesima planiranja i akcijama u zajednici; odgovorno upravljanje otpadom u poljoprivredi; ne koristiti otrove i usmjeravati se na bio proizvodnju; pravilno odlagati i više kompostirati bio- otpad.

Ribari - educirani ljudi o propisnom odlaganju otpada u ribarstvu; više sudjelovanja u odgovornom upravljanju otpadom; više savjesti i ne bacati otpad u more; prikupljati plutajuće smeće; vraćanje otpada u luku; korištenje bio goriva.

Ugostiteljski djelatnici - Reciklirati tj.proslijediti organski otpad poljoprivrednicima; educirati se o propisnom odlaganju otpada; više sudjelovanja u akcijama u zajednici; razvrstavati otpad kako treba i odgovorno upravljanje otpadom i briga o higijeni.

Građani - Obrazovanje; educiranje i informiranje o propisnom odlaganju otpada; više sudjelovanja u akcijama u zajednici; odgovorno upravljanje otpadom; vlasnici pasa prikupljati otpad u vrećice i bacati ga u kontejnere; disciplinirani i odgovorni građani „razvrstavali bi kad bi imali gdje“.

Obrazovne ustanove - posvetiti se više obrazovanju učenika vezano za okoliš i ekologiju; edukacija djece za odgovorno upravljanje otpadom; organizirano čišćenje plaža; objasniti djeci važnost čistog okoliša.

Lokalni mediji - Javno objaviti ime i prezime osobe koja je bacila veće količine građevinskog otpada u okoliš; edukacija ljudi; više sudjelovanj i izvještavanja o akcijama u zajednici i odgovornom upravljanju otpadom; pisati više i govoriti češće na „Nautic“ radiju o ovom problemu; više obavještavati učenike; informirati i obavještavati građane o akcijama gradova, provodit ankete i doprinositi suradnji u lokalnim zajednicama.

b) REZULTATI PARTICIPATIVNIH RADIONICA

Slijede rezultati radionica održanih tijekom edukacijena temu strateškog planiranja i primjene participativnih metoda. Stavovi sudionika ne razlikuju se od stavova iznijetih prilikom anketiranja građana koji nisu bili uključeni u ove edukacije.

Tabela analize aktivnosti

Slijedi analiza pojedinačnih aktivnosti koje se provode na otoku Visu, procjena kvalitete provedbe i potrebnih poboljšanja.

Aktivnost	Ocjena provedbe	Obrazloženje
Odlaganje otpada u kućanstvu	2/3	Kućanstva će uvijek proizvoditi otpad, zato se treba razdvajati, selektirati i regulirati odlaganje. Postoji svijest kod pojedinaca, ali nisu podržani potrebnom infrastrukturom i sustavom. Nedovoljno je znanja kod stanovništva o svakodnevnim artiklima i načinu selekcije.
Organizacija reciklažnog dvorišta	3	Proces je pokrenut, ali ga treba realizirati do kraja i održavati
Odlaganje krupnog otpada	1	Odlaze se po prirodi. Ne koristi se prenamjena, koja može dovesti do dodatnih prihoda.
Edukacija i motivacija stanovništva	2	Edukacija mora postati jedan od viših prioriteta. Treba je provoditi u suradnji s edukacijskim ustanovama, OCD i medijima. Jedinice lokalne samouprave trebaju jasno upoznati građane sa satvovima o upravljanju otpadom.
Provođenje radionica (volonterski rad)	3	Koncipirane oko stvaranja direktne promjene. Volonterske akcije je moguće pokretati u različitim situacijama, na primjer: briga o plažama, nadzor nad naseljenim površinama (dječji vrtić), uređenje dvorišta starih i nemoćnih osoba.
Odvoz otpada	1/2	Otpad i kada je razvrstan u kućanstvima, komunalna poduzeća zajednički prikupljaju, pomiješaju i tako se odvozi na odlagalište. Odlagalište je na lokaciji predviđenoj za sanaciju i zatvaranje. Sustav odvoznje otpada je nedostatan i neprimjeren (posebno s ostalih otoka arhipelaga i iz unutrašnjosti otoka Visa). Ne postoji sustav selektivnog odlaganja, prikupljanja, odvoza i deponiranja.
Akcije čišćenja	3	Grad organizira Zelenu i Plavu čistku. Nedovoljna je motivacija građana i prezentacija cjelokupnoj lokalnoj zajednici. OCD nisu uključeni. Nedostaje pravovremeno informiranje građana putem različitih medija (radio, internetski portali).
Opremljenost javnih površina za odlaganje otpadom	2	Potrebno je opremiti javne površine malim količinama za priručno smeće (otpadak) na prosotrima kod vrtića i na drugim javnim površinama.

Bio-otpad	2	Nije organizirano prikupljanje i odlaganje biootpada. Dobro je da je određena lokacija za komposište.
-----------	---	---

Analiza dionika

Sudionici su napravili analizu nekih od dionika ključnih za uspostavljanje i funkcioniranje sustava upravljanja otpadom.

- 1. Grad Komiža i Grad Vis** - od presudne su važnosti i moći u uspostavljanju sustava upravljanja otpadom. Pretpostavka je da JLS očekuju sudjelovanje građana u akcijama grada. Drugih informacija o očekivanjima JLS građani nemaju.

Od JLS se očekuju:

- Osiguravanje financijskih sredstava iz lokalnog proračuna za potrebne akcije
- Potrebno financiranje infrastrukture
- Pravodobno informiranje i edukaciju građana
- Uspostavljanje kvalitetne komunikacije gradske uprave s građanima
- Uključivanje većeg broja predstavnika u proces planiranja u zajednici
- Sudjelovanje građana u procesima odlučivanja i planiranja
- Provođenje zakonskih odredbi
- Osiguravanje komunalnih redara tijekom cijele godine
- Kontinuirano informiranje javnosti o planiranom i ostvarenom, kao i najave budućih planova
- Donošenje potrebnih akata uz obveznu proceduru stavljanja prijedloga na javni uvid i raspravu
- Bolje organiziranje akcija čišćenja
- Uključivanje predstavnika JLS u akcije i projekte koje organiziraju OCD

Preporuke:

- Organizirati zajedničke sastanke predstavnika Grada Komiže i GradaVisa na kojima se trebaju upoznati s analizama stanja u zajednici i prijedlozima dobivenim u procesima građanskog sudjelovanja na temu upravljanja otpadom
- Sudjelovati sa svojim predstavnicima u organiziranim akcijama
- Podržati komunikaciju s gradovima i između gradova
- Pozivati na sastanke i dogovore predstavnike OCD-a
- Službeno tražiti i upućivati prijedloge drugim akterima u zajednici

- 2. Komunalna poduzeća: Nautički centar Komiža i Gradina Vis** – drugi su ključni akter za uspješno uspostavljanje sustava upravljanja otpadom. Jedina očekivanja koja imaju, smatraju građani su da kućanstva redovito plaćaju usluge.

Od ovih komunalnih poduzeća se očekuje:

- Dostavljanje svih potrebnih informacija i podataka, posebno u procesima planiranja (upravljanje otpadom, održivi razvoj, prostorno planiranje)
- Pribavljanje broda koji će prikupljati smeće s otoka u arhipelagu
- Educiranje građana
- Organiziranje čišćenja (Zelene i Plave čistke)
- Informiranje zajednice putem lokalnih medija
- Organiziranje radnih procesa i poslova

Preporuke

- Kontaktirati i ugovoriti sastanak sa svim dionicima koji su odgovorni za upravljanje otpadom
- Razgraničiti i definirati uloge i odgovornosti Komunalnih poduzeća i JLS u sprječavanju odlaganja smeća na susjednim otocima u arhipelagu i na divljim deponijama na otoku Visu

- Organizirati odvojeno prikupljanje, razvrstavanje i odvoz otpada
- Uvesti mehanizam procjene kvalitete usluga
- Među dionicima naći suradnike i partnere za projekte
- Poticati komunikaciju u zajednici
- Upravljanje sredstvima i odlučivanje o cijenama usluga učiniti javnima

- 3. Gospodarstvo** – dionik je koji je dijelom korisnik usluga zbrinjavanja otpadom, ali i potencijal za razvoj gospodarskih djelatnosti za preradu (reciklažu) otpada. Procjena je da gospodarstvenici očekivaju su da je uspostavljen savršen sustav i da se koriste sve povoljnosti, da su uređena odlagališna mjesta i na raspolaganju je odgovarajuća oprema.

Od gospodarstva se očekuje:

- Da se aktiviraju u programima i doprinesu uvođenju standarda u odlaganju i upravljanju otpadom
- Primjena propisanih standarda za odlaganje otpada

Preporuke:

- Educirati dionike u gospodarskoj djelatnosti i pokušati uključiti ih u rad za dobro zajednice
- Uspostaviti standarde u ponašanju i odlaganju otpadnih materijala
- Standarde učiniti javnima i osnovom za kažnjavanje prekršitelja

- 4. Turistička zajednica** – dionik je koji treba biti zainteresiran za uređen i čist okoliš zbog turističke djelatnosti. Očekuje se veća zainteresiranost turističkih zajednica i agencija za očuvanje prirodnih resursa, čist okoliš i kvalitetno prikupljanje i odlaganje otpada, čije se količine povećavaju u vrijeme turističke sezone.

Od turističke zajednice se očekuje:

- Aktivno uključivanje u zaštitu okoliša
- Provođenje aktivnosti u svrhu većih standarda u turističkoj ponudi

Preporuka:

- Uspostaviti kontakte i uključiti TZ u proces kvalitetnijeg upravljanja otpadom

- 5. Vodovod i odvodnja** – važan je dio sustava uspostavljanja i praćenja kvalitete vodoopskrbe, praćenja razine zagađenja i odvodnje otpadnih voda.

Očekuje se:

- Ukazivanje na moguća zagađenja
- Uključivanje u kampanje za zaštitu okoliša

Preporuka:

- Uspostaviti kontakte i uključiti u proces kvalitetnijeg upravljanja otpadom

- 6. Organizacije civilnog društva (OCD)** – očekiva se aktivno sudjelovanje i podrška građana, kao i uključivanje u procese planiranja i odlučivanja.

Od OCD-a se očekuje:

- Edukacija građana i motiviranje na odgovorno ponašanje u odlaganju otpada
- Usmjerevanje djelovanja lokalnih uprava
- Koordinator među svim sektorima
- Senzibiliziranje javnosti problemima otpada
- Organiziranje edukacija, akcija i protesta

Preporuka:

- Organizirati godišnje okupljanje/sastanak svih dionika na procjeni ostvarenog i predlaganju planova za razvoj zajednice
- Koordinirati sve dionike koji sudjeluju u aktivnostima
- Uključivati mlade u akcije čišćenja i kampanje u zajednici
- Obavještavati i poticati građane i druge dionike na udruživanje u zaštiti okoliša

7. **Građani** – su dionik od čijeg ponašanja i angažmana u velikoj mjeri ovisi uspješno funkcioniranje selektiranog odlaganja otpada i očuvanja čistog okoliša. Građani očekuju čisto more, čisti zrak i čiste javne površine, osiguravanje opreme i infrastrukture za upravljanje otpadom, odgovarajuću uslugu u odvožnji otpada.

Od građana se očekuje:

- Da se osvijeste i aktiviraju, motiviraju svoju djecu, vode brigu o okućnici i pristupnim putovima
- Odvojeno sakupljanje otpada
- Neonečišćavanje javnih površina
- Odlaganje krupnog otpada na predviđena mjesta
- Prijavljivanje nepravilnosti i neodgovornog odlaganja otpada
- Odazivanje na akcije i kampanje

Preporuke:

- Tiskati letke i brošure o edukacijama i informacijama za građane,
- Uključiti medije u suradnju i edukativne emisije
- Uvođenje call centra
- Organizirati edukacije i informirati
- Plan lokacija i vremena čišćenja i odvoženja otpada

8. **Mladi – predstavljaju dionika koji treba uvesti nova ponašanja i uključiti se u razvojne procese u zajednici.**

Od mladih se očekuje:

- Da se aktiviraju i uključe u programe (edukacije, akcije i kampanje)

Preporuka:

- Motivirati, aktivirati i educirati mlade generacije

c) Rezultati SWOT analize

SNAGE	SLABOSTI
<ul style="list-style-type: none"> - Svijest o problemu upravljanja otpadom na razini informacije - Postojanje usvojenih planova i akata - Ulaganje u infrastrukturu - Odgojno-obrazovne aktivnosti (vrtić) - Veliki broj nezaposlenih koji se mogu aktivirati na poslovima upravljanja otpadom - Oba grada tehnički opremljena za odvoz otpada na Visu - Dogovor gradova o zajedničkom upravljanju otpadom - Potencijalni partneri - Veće količine biorazgradivog otpada koji se uz odgovarajuću obradu može koristiti 	<ul style="list-style-type: none"> - Nedostatak zajedničke strategije o zbrinjavanju otpada u viškom arhipelagu - Nespremnost na promjenu ponašanja - Otežana realizacija planova - Nedostatak kapaciteta za korištenje EU fondova/nesposobnost da se realizira financijska potpora iz EU fondova - Površno provođenje određenih mjera - Dislociranost lokacija s kojih se skuplja otpad (otočići) i odvoz u Split - Nezaposleni nisu educirani - Nedostatak zajednički uređenog deponija - Nezainteresiranost lokalnog stanovništva - Neorganiziranost zajedničke uprave - Nekroištenje otpada za reciklažu - Nerazvrstavanje otpada od strane komunalnog poduzeća pri odvozu i odlaganju - Rasipanje sredstava koja se mogu zaraditi od otpada (staklo, tkanina, metal, namještaj, bio-otpad..) - Nepovezanost poslovnog, javnog i civilnog sektora - Nedostatak stručnog znanja o upravljanju otpadom - Nedostatak suradnje na zajedničkim

	projektima - Nema dovoljno lokalnih sredstava/nedovoljni financijski izvori - Neopremljenost za odvoz otpada sa ostalih otoka arhipelaga
PRILIKE	NEPRILIKE
- EU fondovi i mogućnost povlačenja ovih sredstava - Potpore iz državnog i županijskog proračuna - Strateško usmjeravanje otoka na ekološku proizvodnju (bio-otpad) - Težnja/trend samoodrživog razvoja - Mogućnost stvaranja novih radnih mjesta u novoj gospodarskoj grani - Primjeri dobre prakse u zemlji i inozemstvu - Mogućnost edukacija lokalnog stanovništva - Mogućnosti suradnje i partnerstva u široj zajednici - Postojeća zakonska regulativa u području upravljanja otpadom	- Neusklađena i neprimjerena zakonska regulativa - Neisplativost koncesionarima zbog troškova prijevoza u Split - Neorganiziranost i neusklađenost sustava gospodarenjem otpada na županijskoj (regionalnoj) razini (sabirni centri) - Neriješeni imovinsko-pravni odnosi - Spor pravosudni sustav u rješavanju imovinsko-pravnih odnosa

Iz svega navedenog odabrane su po 4 ključne komponente u SWOT analizi,

Ključne **snage** koje čini osnovu razvoju plana su:

- **Svijest o problemu upravljanja otpadom na razini informacije**
- **Dogovor gradova o zajedničkom upravljanju otpadom**
- **Oba grada tehnički opremljena za odvoz otpada na Visu**
- **Veće količine biorazgradivog otpada koji se uz odgovarajuću obradu može koristiti**

Ključne **slabosti** koje treba svakako riješiti kroz razvojni plan su:

- **Nedostatak zajedničke strategije o zbrinjavanju otpada u viškom arhipelagu**
- **Dislociranost lokacija s kojih se skuplja otpad (otočići) i odvoz u Split**
- **Nerazvrstavanje otpada od strane komunalnog poduzeća pri odvozu i odlaganju**
- **Nedostatak stručnog znanja o upravljanju otpadom**

Ključne **prilike** koje treba iskoristiti kroz razvojni plan su:

- **EU fondovi i mogućnost povlačenja ovih sredstava**
- **Strateško usmjeravanje otoka na ekološku proizvodnju (bio-otpad)**
- **Mogućnost stvaranja novih radnih mjesta u novoj gospodarskoj grani**
- **Primjeri dobre prakse u zemlji i inozemstvu**

Ključne **neprilike** o kojima treba voditi računa pri planiranju akcija su:

- **Neusklađena i neprimjerena zakonska regulativa**
- **Neisplativost koncesionarima zbog troškova prijevoza u Split**
- **Neorganiziranost i neusklađenost sustava gospodarenjem otpada na županijskoj (regionalnoj) razini (sabirni centri)**
- **Neriješeni imovinsko-pravni odnosi**

U svrhu definiranja iskoristivosti napravljena je procjena njihovih ko-relacija i dobivena su ključna pitanja, kroz sljedeću kombinaciju:

PODRUČJE AKCIJA	PODRUČJE OBRANE
SNAGE ↔ PRILIKE	SNAGE ↔ PRIJETNJE
PODRUČJE DONOŠENJA ODLUKA	PODRUČJE KONTROLE ŠTETE
SLABOSTI ↔ PRILIKE	SLABOSTI ↔ PRIJETNJE

Odgovori na ova pitanja su sadržani u svim prezentiranim analizama i prijedlozima dobivenim kroz participativni proces planiranja odgovornog upravljanja otpadom u viškom arhipelagu i čine osnovu za definiranje budućih odluka i akcija.

STRATEŠKI PRAVCI DJELOVANJA I AKCIJE

Potreba za razvojem ljudskih reursa u znanjima, informiranošću i ponašanjima prepoznata je od svih dionika. Početno dobro stanje predstavlja činjenica da je u zajednici prepoznata potreba za odgovornim upravljanjem otpadom, iako sada kod građana na razini informacije. Radi se o znanjima koja su potrebna građanima, kako bi razvrstavanje otpada, pravilno odlaganje i prerada biorazgradivog otpada (kompostiranje) saživjelo u praksi. Također, ključni dionici (lokalne vlasti, komunalna poduzeća i gospodarski subjekti) trebaju nova znanja o menadžmentu u ovom području, kao i nova znanja o tehološkim rješenjima. Nedovoljno se koriste iskustva drugih zajednica koje mogu služiti kao primjeri dobre prakse kako u rješenjima tako i u načinima korištenja EU fondova.

I. Strateški pravac: Jačati ljudske resurse u znanjima i informiranosti o standardima odgovornog upravljanja otpadom kako bi ulaganja u infrastrukturu za upavljanje otpadom dala željene efekte.

1. Jačati svijest dionika u zajednici o razvrstavanju i pravilnom odlaganju otpada

- Tiskati letke i brošure o edukacijama i infromacijama za građane
- Uključiti medije u suradnju i edukativne emisije
- Uvesti call centar
- Organizirati edukacije i informirati građane o akcijama čišćenja u zajednici
- Izraditi plan lokacija i vremena čišćenja i odvoženja otpada u skladu s potrebama u zajednici
- Uključivati mlade u akcije čišćenja i kampanje u zajednici
- Obavještavati i poticati građane i druge dionike na udruživanje u zaštiti okoliša
- Educirati dionike u godpodarskoj djelatnosti i pokušati uključiti ih u rad za dobro zajednice
- Uspostaviti standarde u ponašanju i odlaganju otpadnih materijala
- Standarde učiniti javnima i osnovom za kažnjavanje prekršitelja
- Koristiti EU fonodove za razvoj ljudskih resursa kroz upoznavanje primjera dobre prakse u zemlji i inozemstvu (Tribunj, Čakovec, Malta)

II. Strateški pravac: Uspostaviti jedinstveni sustav odgovornog upravljanja otpadom u viškom arhipelagu

2. Dogovor gradova Visa i Komiže o zajedničkom upravljanju otpadom staviti u funkciju uspostavljanja odgovarajuće infrastrukture na otoku Visu

- Izraditi zajednički prostorni plan s definiranim lokacijama odlagališta
- Organizirati godišnje okupljanje/sastanak svih dionika na procjeni ostvarenog i predlaganju planova za razvoj zajednice
- Koordinirati sve dionike koji sudjeluju u aktivnostima uspostavljanja sustava upravljanja otpadom
- Organizirati zajedničke sastanke predstavnika Grada Komiže i Grada Visa na kojima se trebaju upoznati s analizama stanja u zajednici i prijedlozima dobivenim u procesima građanskog sudjelovanja na temu upravljanja otpadom
- Sudjelovati sa svojim predstavnicima u organiziranim akcijama
- Podržati komunikaciju s gradovima i između gradova
- Pozivati na sastanke i dogovore predstavnike OCD-a
- Službeno tražiti i upućivati prijedloge drugim akterima u zajednici
- Organizirati edukacije o standardima odgovornog upravljanja otpadom

III. Strateški pravac: Raditi na tehnološko – tehničkom razvoju komunalne opreme za odvožnju razvrstanog otpada na za to pripremljene lokacije

3. Komunalnu opremu staviti u funkciju prikupljanja i odlaganja razvrstanog otpada

- Kontaktirati i ugovoriti sastanak sa svim dionicima koji su odgovorni za upravljanje otpadom
- Razgraničiti i definirati uloge i odgovornosti Komunalnih poduzeća i JLS u sprječavanju odlaganja smeća na susjednim otocima u arhipelagu i na divljim deponijama na otoku Visu
- Organizirati odvojeno prikupljanje, razvrstavanje i odvoz otpada
- Osigurati odvoz otpada s otočića (brod s tom namjenom)
- Uvesti mehanizam procjene kvalitete usluga
- Među dionicima naći suradnike i partnere za projekte
- Poticati komunikaciju u zajednici
- Upravljanje sredstvima i odlučivanje o cijenama usluga učiniti javnima
- U lukama osigurati potrebnu opremu za odlaganje otpada u ribarstvu – koristiti dobra iskustva (Tribunj)
- Za nabavu dodatne opreme koristiti EU fondove

IV. Strateški pravac: Razvijati nove gospodarske djelatnosti za preradu srazvrstanog otpada

1. Veće količine biorazgradivog otpada kojima otok raspolaže i druge sekundarne sirovine staviti u funkciju nove proizvodnje i novog zapošljavanja

- Informirati građane o strateškom usmjeravanju otoka na ekološku proizvodnju i korištenje biorazgradivog otpada
- Pokretati socijalna poduzeća za preradu sekundarnih sirovina
- Osigurati potrebna znanja za kompostiranje i proizvodnju komposta
- Nove proizvodne projekte sufinancirati kroz EU fondove

